

**Формування
соціальних компетентностей
на уроках української мови та літератури
засобами інноваційних технологій**

**Методичний діалог
в рамках роботи над міським
науково-методичним проектом
«Забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії
особистості в умовах розбудови громадянського
суспільства»**

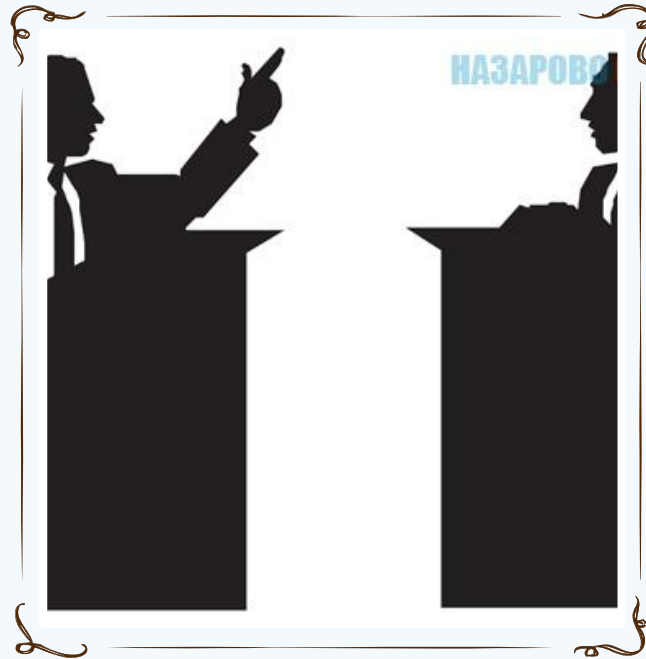
Коло понять

- **Методичний діалог** – це складова частина будь-якої форми методичного навчання, яка має теоретичне домашнє завдання, присутні висловлюють свої думки, доповнюють один одного.
- У методичному діалозі можуть брати участь представ-ники семінару.
- Рушійною силою діалогу з поставленої проблеми є куль-тура спілкування і активність учасників заходу.
- Велике значення має загальна емоційна атмосфера, роз-становка емоційних акцентів у матеріалі, в судженнях учасників, яка сприяє появі почуття якоїсь внутрішньої єдності груп.

Діалог містить у собі такі можливості:

зближення позицій
(аж до збігів)

розбіжність точок зору
діалогічних партнерів

суперечливість позицій
(аж до виникнення повної
несумісності)

Коло понять

- **Соціальна компетентність**

- здатність до співробітництва в групі та команді, мобільність, вміння адаптуватись і визначати особисті цілі та виконувати різні ролі й функції в колективі, пла-нувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти індивідуальних і колективних дій;
- вміння визначати й реалізовувати мету комунікації в залежності від обставин;
- підтримувати взаємини;
- розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях.

Коло понять

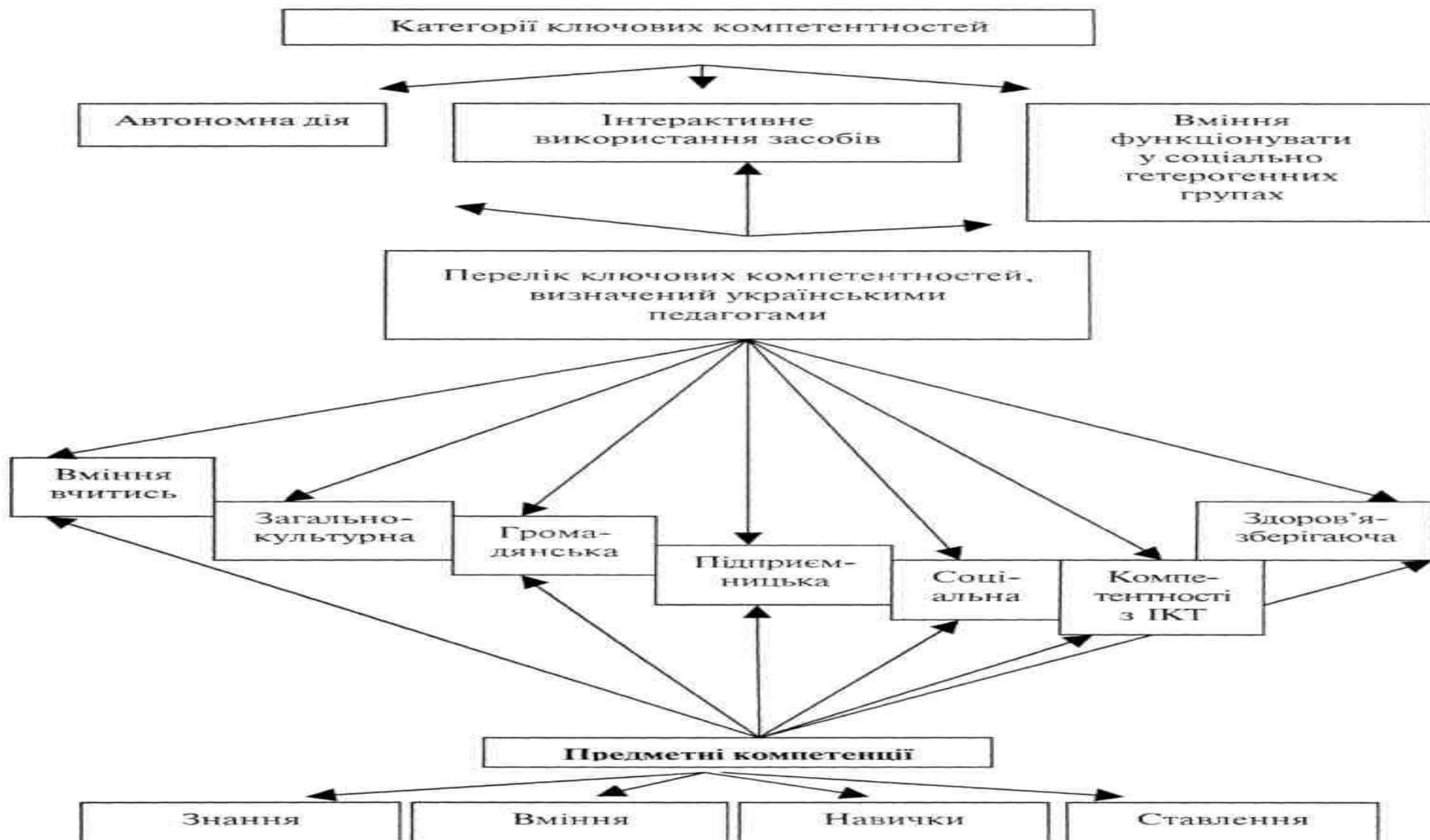
Соціальна компетентність -

- вимагає вміння рахуватися з соціальними нормами та правами інших людей. Все це вказує на ситуативний характер прояву соціальної компетентності. За великим рахунком, формування, становлення соціальної компетентності особистості - це є розгортання її життєвого потенціалу.

Коло понять

- **Соціальна компетентність** вимагає від особистості як принциповості, вміння відстояти власну думку, протистояти небажаному впливу, так і толерантності, і вміння пристосовуватися, і, більш того, ефективно діяти в соціальних умовах, що постійно змінюються; вимагає як досить високого рівня оптимізму, що надає віру в успіх, так і достатнього рівня песимізму, який надає змогу реально оцінити себе та свої знання, щоб уникнути зайвої ейфорії, змушує ліквідувати прогалини в знаннях та вміннях, що гальмують справу.

Ключові компетентності (бачення українських педагогів)

Соціальна компетентність передбачає такі здатності:

- аналізувати механізми функціонування соціальних інститутів суспільства, визначаючи в них власне місце, та проектувати стратегії свого життя з урахуванням інтересів і потреб різних соціальних груп, індивідуумів, відповідно до соціальних норм і правил, наявних в українському суспільстві, та інших чинників;
- продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі й функції в колективі, проявляти ініціативу, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими;
- застосовувати технології трансформації та конструктивного розв'язання
- конфліктів, досягнення консенсусу, брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання;
- спільно визначати цілі діяльності, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти і стратегії індивідуальних та колективних дій;
- визначати мету комунікації, застосовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації, вміти емоційно налаштовуватися на спілкування з іншим.

Соціальна компетентність – володіння сукупністю засобів, що дають можливість особистості взаємодіяти з різними соціальними групами та соціальними інститутами суспільства.

Соціальні компетентності передбачають надання учням можливості проявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, приймати рішення.

Учні вибирають варіант завдання або шлях розв'язання творчих чи експериментальних завдань.

Переважають пропонують завдання трьох типів: а) роботи за зразком; б) логічної переробки вивченого; в) використання знань на практиці в ситуації, що приводить учня до нового результату або нового шляху розв'язання задачі.

Компоненти соціальної компетентності

№ з/п	Компонент соціальної компетентності	Напрями набуття учнями знань, умінь, навичок, цінностей та ставлень особистості
1	Знаннєвий	Знання про правила комунікації; про суспільство та суспільні закони; про процеси прийняття суспільних рішень; про основи співпраці та спілкування з іншими та розв'язання конфліктних ситуацій.
2	Ціннісний	Здатність: відчувати власну гідність, шанувати права людини; до співробітництва; визначати власну позицію; до соціальної відповідальності; бути принциповим; усвідомлювати потребу захищати права і власні інтереси, не порушуючи прав інших; бути толерантним.
3	Поведінковий	Вміти визначати мету комунікації, застосовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації, вміти емоційно налаштуватися на спілкування з іншими; продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі в групі та команді; застосовувати технології трансформації та конструктивного розв'язання конфліктів, досягнення консенсусу, брати на себе відповідальність.

Шляхи формування соціальної компетентності учнів

ХАРАКТЕРИСТИКА

Вміння
робити вибір

Вміння
безконфліктно
співіснувати

Вміння
приймати
рішення

Вміння брати
відповідальність

Діяльнісний підхід до формування соціальної компетентності

Діяльність учителя

- Пропонує завдання різного рівня;
- варіативні домашні завдання;
- перелік тем творчих робіт та доповідей;
- різні форми роботи для тематичного оцінювання;
- організовує групову роботу, передбачає створення груп змінного складу;
- створює проблемні ситуації;
- рекомендує самооцінку та взаємооцінку, забезпечує вільний вибір рецензента.
- Оновлює рольовий простір уроку.

Діяльність учнів

- Робить вибір рівня домашньої роботи, рівня тематичного оцінювання;
- працює в групі;
- дає оцінку своїй відповіді, обирає рецензента на свою відповідь;
- визначає мету своєї діяльності;
- оцінює соціальні звички, пов'язані зі здоров'ям, оточуючим середовищем;
- бере участь у самоврядуванні, виборі соціальної ролі;
- ставить особистіснозначущі цілі.

<i>Ступені ЗНЗ</i>	<i>Методичне завдання вчителя</i>	<i>Шляхи реалізації завдання</i>
<i>1. Початкова школа</i>	• <i>Розвиток:</i> • <i>соціального аспекту простих умінь;</i> • <i>життєвих навичок, пов'язаних із навчанням;</i> • <i>правильних уявлень про роль учня;</i> • <i>особистого ставлення до цієї ролі</i>	• <i>Ігрове та рольове моделювання способів поведінки учня в різних ситуаціях у процесі навчання;</i> • <i>впровадження статево-рольових стандартів поведінки учнів початкової школи;</i> • <i>участь у роботі МО вчителів початкових класів у складі психолого-педагогічного семінару «Основи соціальної компетенції учнів початкової школи»;</i> • <i>самоосвітня діяльність</i>
<i>2. Основна школа</i>	• <i>Становлення соціально зрілої особистості;</i> • <i>розвиток в учня уявлення про суспільство як розмаїту, динамічну систему;</i> • <i>розвиток бажання та здатності учнів бути активними членами людської спільноти</i>	• <i>Використання соціальних технологій;</i> • <i>проблемний, евристичний підхід до викладання предметів;</i> • <i>постійне використання інтерактивних технологій (робота в групах, проектна технологія тощо);</i> • <i>самоосвіта;</i> • <i>участь у роботі тренінгової групи «Розвиток соціальної грамотності та соціальних компетентностей учнів базової школи»</i>
<i>3. Старша школа</i>	• <i>Розвиток соціальної відповідальності;</i> • <i>подальший розвиток здатності учня свідомо оцінювати себе як особистість;</i> • <i>проектування своєї поведінки в майбутньому;</i> • <i>адаптування в зміні соціальних ролей;</i> • <i>виховання позитивної соціальної поведінки</i>	• <i>Постановка перед учнями проблемних навчальних завдань, пов'язаних із соціальним аспектом майбутньої професійної діяльності;</i> • <i>високий рівень методики викладання навчальних предметів;</i> • <i>організація діяльності учнів у реалізації соціальних проектів;</i> • <i>робота в складі практичного семінару «Соціальний потенціал профільної школи»</i>

Компоненти операційної картки уроку

1. Назва навчальної теми

2. Очікуваний результат (соціальна компетентність)

3. Вибір технології навчання

4. Соціальна, особистісна мотивація необхідності подальшого формування компетентностей

5. Вибір компонентів соціальної компетентності

6. Способи діяльності на певному етапі формування компетентності, соціальні ролі

7. Рефлексія ефективності отриманого результату.

Міський семінар – практикум вчителів української мови та літератури
18.04.2017р.

